

ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙН ҮНДЭСНИЙ ЗӨВЛӨЛИЙН ТОГТООЛ

20 26 оны 01 сарын 26 өдөр

Дугаар 05

Улаанбаатар хот

Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр батлах тухай

Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.8 дахь заалт, 11 дүгээр зүйлийн 11.8 дахь хэсэг, 23 дугаар зүйлийн 23.1.11 дэх заалт, “Алсын хараа-2050” Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлогын 2.6, 3.3 дахь зорилт, Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 2.1.1.33, 2.1.1.34, 2.1.2.5, 2.2.2.1, 2.2.2.6 дахь заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор тус тус үндэслэн ТОГТООХ нь:

1.Залуучуудын хөдөлмөрт хандах хандлага, бүтээлч байдлыг хөгжүүлэх, хөдөлмөрийн зах зээлийн оролцоог дэмжих замаар эх орондоо бүтээмжтэй, тогтвортой хөдөлмөр эрхлэхэд нь хувь нэмэр оруулах зорилго бүхий “Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр”-ийг хавсралт ёсоор баталсугай.

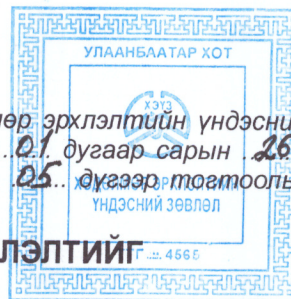
2.Энэхүү хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангаж ажиллахыг Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яамны Хөдөлмөрийн харилцаа, хөдөлмөр эрхлэлтийн бодлогын газрын дарга Б.Алимаа, тогтоолын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Салбарын хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудитын газрын дарга Д.Ренчиндорж, Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сангийн 2026 онд батлагдсан төсвийн хүрээнд санхүүжилтийг хуваарилан, үйл ажиллагааны хэрэгжилтийн үр дүнг шалгуур үзүүлэлтийн дагуу тайлагнаж, хяналт тавьж ажиллахыг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газрын даргын албан үүргийг түр орлон гүйцэтгэгч З.Бауыржан нарт тус тус даалгасугай.

3.Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлж, хамтран ажиллахыг холбогдох байгууллагууд, Хөдөлмөр эрхлэлтийн аймаг, дүүргийн зөвлөл, Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар, хэлтсийн дарга нарт тус тус даалгасугай.

ДАРГА

Т.АУБАКИР

ЗАЛУУЧУУДЫН ХӨДӨЛМӨР ЭРХЛЭЛТИЙГ ДЭМЖИХ ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Үндэслэл

1.1. Практик шаардлага

2024 оны байдлаар Монгол Улсын нийт хүн амын 28.6 хувийг (1,014.4 мян.хүн), хөдөлмөрийн насны хүн амын 43.1 хувийг 15-34 насны залуучууд эзэлж байна. Сүүлийн 15 жилийн хугацаанд нийт ажиллагчдад 15-34 насныхны эзлэх дундаж утга 39.4 хувь байсан ба энэ тоо хэмжээ тасралтгүй буурах хандлагатай байна. 2009 онд 41.6 хувиас 2024 онд 35.6 хувь болж буурсан. 2024 оны байдлаар 15-34 насны залуучуудын ажиллах хүчний оролцооны түвшин 56.1 хувь, хөдөлмөр эрхлэлтийн түвшин 53.8 хувь байна.

Монгол Улс нь нийт хүн амд хүүхэд залуучуудын эзлэх хэмжээ их байгаа “хүн ам зүйн өгөөж”-ийг бодитоор ашиглах чухал үе шатанд байгаа хэдий ч залуучуудын дунд ажилгүйдэл, эдийн засгийн идэвхгүй байдал харьцангуй өндөр хэвээр байна. 2013-2023 онд боловсрол болон сургалтад хамрагдаж буй залуучуудын эзлэх хувь 79.0 хувиас 84.0 хувь болж өссөн нь хүний капиталд оруулж буй хөрөнгө оруулалт нэмэгдэж байгааг харуулж байна. Гэсэн хэдий ч боловсрол, сургалтад хамрагдаагүй, хөдөлмөр эрхлээгүй (NEET) залуучуудын тоо тогтвортой өндөр хэвээр байгаа нь суралцах болон хөдөлмөрийн зах зээлд нэвтрэхэд бүтцийн саад бэрхшээл байсаар байгааг илтгэж, улмаар бүтээмжийн боломжийг хязгаарлаж байна. 15–29 насны залуучуудын NEET түвшин сүүлийн арван жилийн хугацаанд дунджаар 16.0 хувь байсан бөгөөд энэ нь OECD-ийн дундаж 12.5 хувиас тогтмол өндөр үзүүлэлт юм.

2023-2024 оны хичээлийн жилд бүрэн дунд боловсрол эзэмшин төгсөгч 36,620, мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллагыг төгсөгч 18,530, дээд боловсролын сургалтын байгууллагыг төгсөгч 27,555 байсан. 2023 онд МТБСБ-г төгсөгчдийн мэргэжлээрх хөдөлмөр эрхлэлт нэг жилийн дараа 63.2 хувь, дараагийн боловсролын түвшинд элсэн суралцсан байдал 16.8 хувь байжээ. Дээд боловсролын сургалтын байгууллагад 2024-2025 оны хичээлийн жилд шинээр элсэгчдийн 77.2 хувь нь тухайн жилд бүрэн дунд боловсрол эзэмшигч, 19.7 хувь тухайн жилд бакалаврын боловсрол эзэмшигч, 0.6 хувь тухайн жилд техникийн болон мэргэжлийн боловсрол эзэмшигч, үлдсэн 2.5 хувь нь бусад хүмүүс байсан байна.

Боловсролын түвшин нь залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтэд чухал нөлөөтэй хүчин зүйл болох нь судлагдсан байдаг¹.

Залуучуудын боловсролд хамрагдалтын түвшин тасралтгүй нэмэгдэж байгаа нь сайн үр дүн юм. Тухайлбал 2010 онд боловсролд хамрагдалт 15 нас 93.0 хувь, 16-19 насныхан 75.9 хувь, 20-24 насныхан 29.8 хувь, 25-29 насныхан 5.6 хувь байжээ. 2020 онд энэ тоо хэмжээ 98.3 хувь, 90.1 хувь, 53.4 хувь, 17.9 хувь болж насны бүлэг тус бүрд өссөн.

Хөдөлмөрийн зах зээлд амжилттай байр сууриа олж, цаашдын амжилтын суурь тавих боломж боловсролын түвшин доогуур буюу бүрэн дунд ба түүнээс доош түвшний боловсролтой залуусын хувьд хамгийн бага байна. Өөрөөр хэлбэл тэдний ажиллах хүчний оролцооны түвшин эрс бага, ажил хайх хугацаа урт, цалин бага байдаг. Ажил хайх идэвх нь боловсролын түвшин дээшлэх тусам нэмэгдэж, ажлын байр хайхад ашиглах суваг олон төрөл болдог. Их, дээд сургууль төгсөгчид ажил хайх

¹ Лоринет сан, “Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийн өнөөгийн нөхцөл байдал” 2022 он; Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам, Азийн хөгжлийн хөгжлийн банк, “Залуучуудын боловсролоос хөдөлмөрт шилжих үйл явцын судалгаа”, 2025 он.

албан ёсны сувгийг илүү их ашиглаж, 40.0 орчим хувь нь ажлаа шууд ажил олгогчийн сонгон шалгаруулалтаар, эсхүл байгууллагын нийгмийн сүлжээнд нийтлэгдсэн ажлын зарын дагуу олсон байдаг байна. Сургуулийн орчин дахь ажилд авах үйл ажиллагаа нь зөвхөн дээд боловсрол эзэмшиж буй оюутнуудад боломжтой бөгөөд энэ нь бусад залуучуудын хувьд хүрэх боломжгүй суваг байдаг.

Гэр бүлийн нөхцөл байдал буюу амьжиргааны түвшин, орлого нь залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлттэй эерэг хамааралтай. Өөрөөр хэлбэл амьжиргаа өндөр, орлого сайтай гэр бүлийн залуучууд ажил олох боломж илүү өндөр байдаг. Өрхийн тэргүүн дээд боловсролтой тохиолдолд тухайн залуу ажил олох магадлал 58.0 хувиар илүү байна.

Залуучууд нас залуу байх тусам ажлын байрны сэлгэлт их, тогтвортой хөдөлмөр эрхлэлт бага байна. 18–24 насны дундаж ажилтан нэг жилд 1-ээс олон ажилтай байдаг (1.3 ажил), харин 30 болон түүнээс дээш насны ажилтнууд ажлаа гурав дахин бага давтамжтай сольдог (шилжилтийн түвшин 0.4). Залуу ажиллагчид зах зээлд өөрийн байр суурийг олох, ур чадвараа дээшлүүлэх, өөрийгөө таньж мэдэж хүсэл сонирхлоо ойлгох хэрэгцээ илүү байдагтай холбоотойгоор ажлын байрны шилжилт их хийдэг байна.

Монголын залуучуудын хувьд “ажлын соёл” хамгийн үнэ цэнтэй ажлын шинж чанар болох нь тогтоогдсон. Ерөнхийдөө биет бус шинж чанартай ажилтандаа ээлтэй орчин, эерэг ажлын соёл зэрэг нь уламжлалт цалинтай амралт, холын зайнаас ажиллах боломжоос ч илүү үнэ цэнтэй байдаг. Залуучууд хүндэтгэлтэй, ажилтан төвтэй ажлын орчинтой болон байнгын, урт хугацаанд ажиллах боломжтой ажлын байрыг илүүтэй чухалчлан үзэж, ийм шинж чанартай ажлын төлөө тодорхой хэмжээний цалингийн алдагдал хүлээхэд бэлэн байдаг байна.

Залуучууд сайн ажлын байрны шинж чанарт “нийгмийн даатгал”-ын ач холбогдлыг харьцангуй дунд түвшинд үнэлсэн байдаг. 2024 оны захиргааны статистик мэдээллээр 15-34 насны залуучуудын 55.8 хувь, нийт залуу ажиллах хүчний 81.6 хувь нь нийгмийн даатгалд хамрагдаж байна. “Залуучуудын нийгмийн даатгалын талаарх ойлголт, хандлага” судалгаагаар² нийгмийн даатгалд хамрагддаг залуучууд “нийгмийн даатгалын талаар ойлголттой ч ирээдүйд үр шимийг нь хүртэж чадах эсэхдээ эргэлздэг”, нийгмийн даатгалд хамрагддаггүй залуучууд “нийгмийн даатгалын талаарх ойлголт, мэдлэг бага, тогтмол орлогогүй, өдөр тутмын хэрэгцээг хангахыг чухалчлан үздэг” болох нь тодорхойлогдсон байдаг.

Бусад насны бүлэгтэй харьцуулахад залуу ажиллагсад албан бусаар хөдөлмөр эрхлэх нь илүү их байдаг. 15-19 насныхны 80.0 хувь, 20-29 насныхны 33.0 хувь албан бус хөдөлмөр эрхэлдэг. Мөн залуучуудын дийлэнх нь цалин хөлстэй ажил хөдөлмөр эрхэлж, зөвхөн 1.3 хувь нь бизнес эрхэлж буй ажил олгогч байдаг байна. Залуучуудын маш цөөн хэсэг (1.0 хувь) анхны ажлаасаа гарч хувийн бизнес эхлүүлсэн байна. Энэ нь ихэнх залуучуудын хувьд бизнес эрхлэх нь бодитой сонголт биш ба тэд бизнес эхлүүлэхээс өмнө туршлага хуримтлуулахыг илүүд үздэгтэй холбоотой юм.

Ажил олгогчдын үзэж байгаагаар, залуучууд хүн хоорондын харилцаа, ажилдаа хандах хариуцлага тал дээр ахмад ажилчдаас илүү бэрхшээлтэй тулгардаг. Энэ нь ихэвчлэн үүрэг хариуцлага сул, ажилдаа тууштай бус ханддаг, асуудлыг шийдэх тэсвэр тэвчээр багатай, ахиц дэвшилгүй үед сэтгэл хөдлөлд автах магадлал өндөр зэргээр илэрдэг байна. Түүнчлэн ажил олгогчид залуучуудын техникийн болон зөөлөн ур чадварын хомсдол нь албан боловсролын хөтөлбөр, арга зүй дутмаг байгаатай холбоотой гэж үздэг. Ажил олгогчид залуу ажилтныг тогтвортой ажиллуулахын тулд ментор, сэтгэл зүйн болон сургалт, хөгжүүлэлтийн дэмжлэг үзүүлэх арга хэмжээг түлхүү хэрэгжүүлдэг байна.

² ХАХНХССХ, 2025 он

1.2. Хууль эрх зүйн үндэслэл

Монгол Улсын хөгжлийн богино, дунд, урт хугацааны бодлогын баримт бичигт туссан хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, нийлүүлэлтийн тэнцвэрт байдлыг хангах, оюутан, залуучуудын хөдөлмөрийн зах зээл дэх оролцоо болон хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих, нэмэгдүүлэхтэй холбоотой бодлогын зорилтын хэрэгжилтийг хангахад тус хөтөлбөр чиглэнэ.

“Алсын хараа 2050” урт хугацааны хөгжлийн бодлого дахь “Хөдөлмөрийн зах зээл”-ийн бодлого нь хөдөлмөрийн эдийн засгийн тэнцвэрт байдлыг хангаж, мэдлэгийн эдийн засгийг бүрдүүлж, иргэн бүрийг ажилтай, орлоготой болгох зорилготой. Мөн хөдөлмөр эрхлэлт ба гарааны бизнесийн бодлогын хүрээнд хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих, бизнес эрхлэх арга, ур чадварыг хөгжүүлж, жижиг, дунд бизнес эрхлэлтийн өрсөлдөх чадварыг дээшлүүлэх зорилтыг дэвшүүлсэн.

Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн “Хүний хөгжлийн бодлого” нь хөгжлөөс хэнийг ч орхигдуулахгүй байх зарчмыг баримтлан хөгжих, суралцах, ая тухтай амьдрах орчныг бүрдүүлж, чинээлэг, баялагтаа эзэн, эрдэм боловсролтой, эрүүл монгол хүнийг хөгжүүлэх зорилготой. Тус бодлогын 2.1.1.33-т “Их, дээд сургуулийн сургалтын хөтөлбөрт өөрчлөлт оруулж, Зэвсэгт хүчний анги, байгууллагад хугацаат цэргийн алба хаах хугацаандаа цахимаар, зайнаас суралцах орчин нөхцөлийг бүрдүүлнэ.”, 2.1.1.34-т “Төрийн бүх шатны байгууллага залуу мэргэжилтнүүдийг дэмжих тусгай хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.”, 2.1.2.5-д “Гадаадад ажиллаж амьдарч байгаа монгол иргэдийг эх орондоо эргэн суурьшихад чиглэсэн цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлж, бизнес эрхлэх, зөвлөгөө өгөх үйлчилгээг хөгжүүлнэ.”, 2.2.2.1-т “Мэргэжлийн ур чадвартай ажилтан, мэргэжилтнийг ахлах сургуулиас эхлэн бэлтгэнэ.”, 2.2.2.6-д “Эдийн засгийн тэргүүлэх чиглэл, орон нутгийн хөгжлийн зорилттой уялдуулан мэргэжлийн болон техникийн боловсрол, сургалтыг ажил олгогчийн шаардлага болон хөдөлмөрийн зах зээлийн эрэлт, хэрэгцээнд нийцүүлэн, иргэдийг ажиллангаа суралцах, суралцангаа хөдөлмөр эрхлэх боломжийг бүрдүүлэн, хосмог ажлын байрны сургалтыг нэвтрүүлнэ.” гэж тус тус заасан.

Хоёр. Хөтөлбөрийн зорилго

Энэхүү хөтөлбөр нь залуучуудын хөдөлмөрт хандах хандлага, бүтээлч байдлыг хөгжүүлэх, хөдөлмөрийн зах зээлийн оролцоог дэмжих замаар эх орондоо бүтээмжтэй, тогтвортой хөдөлмөр эрхлэхэд нь хувь нэмэр оруулах зорилготой.

Гурав. Хөтөлбөрийн зорилт

Хөтөлбөрийн зорилгын хэрэгжилтийг дараах 5 үндсэн зорилтод тулгуурлан хангана.

3.1. Залуучуудын ажил мэргэжлийн сонголт, төлөвлөлт, хөдөлмөрт хандах хандлагыг хөгжүүлэх олон талт сургалт, нөлөөллийн арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ;

3.2. Залуучуудын төрөл бүрийн бүлгийн онцлог, хэрэгцээнд нийцсэн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр, арга хэмжээнд хамруулна;

3.3. Залуучуудад ээлтэй байгууллагын соёлыг сурталчлах болон хүний нөөцийн хөгжлийг дэмжинэ;

3.4. Залуучуудыг ажлын байр, үйлдвэрлэлийн орчинтой танилцуулах, ажлын туршлага судлах, суралцангаа ажиллаж “сургуулиас ажлын байранд шилжих” боломжоор хангана;

3.5. Сургалт, нөлөөллийн өргөн цар хүрээтэй, олон талт хамтын ажиллагаагаар дамжуулж залуучууд эх орондоо ажиллаж амьдрахыг уриалж, идэвхжүүлнэ.

Дөрөв. Хөтөлбөрийн хамрах хүрээ, зорилтот бүлэг

Хөтөлбөрт 15-34 насны залуучуудыг хамруулах ба нөхцөл байдлаас нь хамаарч дараах бүлэгт ангилж, тохиромжтой дэмжлэгийн арга хэмжээг зохион байгуулна.

4.1. Ерөнхий боловсролын сургуулийн ахлах ангийн суралцагч, Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллага, Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын төгсөх курсийн суралцагч болон сүүлийн 3 жилийн хугацаанд төгсөгч;

4.2. Ажилгүй (ажил хайхаас шантарсан залуучууд, хөдөлмөр эрхлээгүй, боловсрол, сургалтад хамрагдаагүй³ залуучууд багтах) болон сургууль завсардсан залуучууд;

4.3. Хугацаат цэргийн алба хаагч залуучууд;

4.4. Малчин залуучууд;

4.5. Зорилтот бүлгийн залуучууд;

4.6. Ажил, хөдөлмөр эрхлэгч залуучууд (шинэ ажилтан, албан бус хөдөлмөр эрхлэгч болон жижиг, дунд үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагад ажилладаг залуучууд зэрэг багтах);

4.7. Гадаадад суралцдаг, амьдардаг залуучууд.

Тав. Хөтөлбөрийн үйл ажиллагаа

Хөтөлбөрийн зорилт бүрийн онцлог, хэрэгцээнд нийцсэн дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.

5.1. Зорилт 3.1 буюу “Залуучуудын ажил мэргэжлийн сонголт, төлөвлөлт, хөдөлмөрт хандах хандлагыг хөгжүүлэх олон талт сургалт, нөлөөллийн арга хэмжээг хэрэгжүүлэх”-ийн хүрээнд дараах арга хэмжээг зохион байгуулна. Энэхүү арга хэмжээнүүд нь 4.1 дэх бүлгийн залуучуудад илүү хамааралтай дэмжлэг болно.

5.1.1. Ерөнхий боловсролын сургууль болон түүнээс дээш шатны сургуулийн ахлах болон төгсөх ангийн суралцагсдад ажил хөдөлмөрийн зөв, зохистой чиг баримжаа, хандлага олгож, төлөвшүүлэх олон талт сургалт, нөлөөллийн арга хэмжээг зохион байгуулна.

5.1.2. Сургалт, нөлөөллийн арга хэмжээг салбар бүрийн зөвлөх, ментор, көүч болон мэргэжлийн байгууллага, ажил олгогчийн оролцоог хангаж, “Хувь хүний хөгжил”, “Ажил мэргэжил, карьер төлөвлөлт”, “Бүтээмжтэй, тогтвортой хөдөлмөр эрхлэлт”, “Хөдөлмөр эрхлэлт дэх нийгмийн хамгаалал”, “Хөдөлмөрлөх эрхийг хангуулах”, “Залуу гэр бүл, ажил амьдралын тэнцвэрт байдлыг хангах зөвлөгөө”, “Байгальд ээлтэй хөдөлмөр эрхлэлт, ногоон ажлын байрыг дэмжих” зэрэг сэдэв, агуулгын хүрээнд хийнэ.

5.1.3. 5.1.1 дэх арга хэмжээг ЕБС-н сургуулийн ахлах ангийн суралцагчдад “Ажил мэргэжлийн чиг баримжаа олгох, зөвлөгөө өгөх үйлчилгээ”-ээр дамжуулж хүртээмжтэйгээр хүргэнэ. Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллага, Дээд боловсрол, сургалтын байгууллагын бүх сургуулиудад 3 хүртэл цагийн агуулгаар сургалт зохион байгуулна. Сургалт, нөлөөллийн арга хэмжээг зохион байгуулах хувь зөвлөх, мэргэжлийн байгууллага, ажил олгогчийг сонгон шалгаруулж, гэрээ байгуулж ажиллана.

5.1.4. Сургалт, нөлөөллийн ажлыг нэг сургуульд 1 удаа танхимаар зохион байгуулах, цахим сургалтын хэлбэрт хөрвүүлж жилийн турш тухайн сургалтын байгууллагатай хамтран суралцагсад, төгсөгчдөд хүртээмжтэйгээр хүргэж ажиллана. Сургалтад хамрагдахын өмнөх, дараах үнэлгээ хийж, суралцагчдын ахицын түвшинг тогтооно.

5.1.5. Залуучуудын хөгжил, оролцоо, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжихэд чиглэсэн

³ NEET: Not employed, educated and training

төрийн бус байгууллагын сайн туршлага, загвар хөтөлбөрийг таниулан сурталчлах, өргөтгөн хөгжүүлэх, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулна⁴.

5.2.Зорилт 3.2 буюу “Залуучуудын төрөл бүрийн бүлгийн онцлог, хэрэгцээнд нийцсэн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр, арга хэмжээнд хамруулах”-ын хүрээнд дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. Энэхүү арга хэмжээ нь 4.2, 4.3, 4.4., 4.5, 4.6 дахь бүлгийн залуучуудад илүү хамааралтай дэмжлэг байна.

5.2.1.Оюутан, төгсөгч, ажилгүй залуучууд, ялангуяа ажил хайхаас шантарсан, хөдөлмөр эрхлээгүй, боловсрол, сургалтад хамрагдаагүй (NEET) залуучуудыг илрүүлж, хөдөлмөрт бэлтгэх, хөдөлмөр эрхлэлтийн нийтлэг үйлчилгээнд хамруулах ажлыг аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар болон “Job center” төвүүдээр дамжуулан хэрэгжүүлнэ.

5.2.2.Хугацаат цэргийн алба хаагч залуучуудыг мэргэжлийн сургалтад хамруулж мэргэжилтэй ажиллах хүч болгон бэлтгэх, ажлын байранд холбон зуучлах ажлыг Батлан хамгаалах яамтай хамтран хэрэгжүүлнэ. Мэргэжлийн сургалтын дэмжлэгт 1539 хугацаат цэргийн алба хаагч залуучуудыг хамруулж, 70.0 хүртэлх хувийг ажлын байраар хангана.

5.2.3.Цөөн малтай залуу малчин өрхийг малжуулах зорилгоор санхүүгийн дэмжлэг олгох арга хэмжээнд хамруулна.

5.2.4.Үндэсний өв соёлоо хадгалан өвлүүлэх, нарийн мэргэжлийн ур чадвартай ажиллах хүч бэлтгэх зорилгоор “Соёлын өв тээгч” нартай хамтран орон нутгийн онцлог, давуу тал, брэнд болсон гар урлалын нарийн ур хийц, ур чадвар эзэмшүүлэх шавь сургалтад залуучуудыг хүсэлтэд нь тулгуурлан хамруулж, үйлдвэрлэсэн бүтээгдэхүүнийг зах зээлд худалдан борлуулахад дэмжлэг үзүүлэх арга хэмжээг зохион байгуулна. Аймаг, дүүрэг тус бүрд 3 залууг шавь сургалтад хамруулж бэлтгэнэ.

5.2.5.Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлт дэх цахим ур чадварыг нэмэгдүүлэх, залуучуудын бүлгүүд дэх цахим ур чадвар болон хэрэглээний зөрүүг багасгахад чиглэсэн богино хугацааны цахим ур чадварын сургалтыг зохион байгуулна. Уг цахим ур чадварын сургалтад мэргэжилгүй, бага боловсролтой, хөдөө орон нутгийн залуучуудыг түлхүү хамруулна.

5.2.6.Зорилтот бүлгийн залуучууд буюу хорихоос суллагдсан, хөгжлийн бэрхшээлтэй, асрамжийн газраас насанд хүрээд гарсан, согтуурах, мансуурах донтой, бага орлоготой өрхийн гишүүн залуучуудыг НҮБХХ-тэй хамтран хэрэгжүүлж буй “Дагалдан ажиллаж хөдөлмөрт шилжих нь төсөл”-д хамруулж, хөдөлмөрт бэлтгэн тогтвортой хөдөлмөрт шилжүүлж дэмжинэ. Энэхүү арга хэмжээнд 350 залуучуудыг хамруулна.

5.3.Зорилт 3.3 буюу “Залуучуудад ээлтэй байгууллагын соёлыг сурталчлах болон байгууллагын хүний нөөцийн хөгжлийг дэмжих” хүрээнд дараах арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. Энэхүү арга хэмжээ нь 4.6 дахь бүлгийн залуучуудад илүү хамааралтай.

5.3.1.Жижиг, дунд аж ахуйн нэгж байгууллагын удирдлага, дунд шатны менежер, хүний нөөцийн ажилтанд зориулсан залуу үеийг ойлгох, тэдэнтэй хэрхэн харилцах зэрэг агуулгын хүрээнд “Залуу ажилтанд ээлтэй байгууллагын соёл”-ын сургалт, нөлөөллийн арга хэмжээг зөвлөх, ментор болон мэргэжлийн байгууллага, ажил олгогчийн оролцоотойгоор хэрэгжүүлнэ. Арга хэмжээнд хамрагдах хүсэлтэй ажил олгогчийг бүртгэн, нэг удаагийн арга хэмжээнд 50-иас цөөнгүй төлөөллийг хамруулж сар тутам зохион байгуулна. Арга хэмжээнд хамрагдахын өмнөх, дараах үнэлгээ хийж, ахицын түвшинг тогтооно.

5.3.2.Залуу ажилтан, залуу гэр бүлийг дэмжих чиглэлээр сайн хүний нөөцийн

⁴ Лоринет сан, Зориг сан, Youth Inc зэрэг ТББ-н хөтөлбөр, загвар байна.

бодлоготой ажил олгогчийг нийгэмд таниулан сурталчлах, түгээн дэлгэрүүлэх төрөл бүрийн нөлөөллийн арга хэмжээнд хамруулна. Энэхүү арга хэмжээнд томоохон аж ахуйн нэгж байгууллагыг түлхүү хамруулж, нийгмийн хариуцлагын хүрээнд хамтран ажиллах зарчмыг баримтална.

5.3.3.Шинэ ажилтнуудад (ажилд ороод 1 жил хүртэлх хугацаанд байгаа ажилтан) зориулсан ажлын байранд дасан зохицох сургалтыг зөвлөх, ментор болон мэргэжлийн байгууллага, ажил олгогчийн оролцоотой хэрэгжүүлнэ. Сургалтын агуулга нь байгууллагад өсөн хөгжих, багаар хамтран ажиллах, харилцааны ур чадварыг эзэмших, суралцах зэргээс бүрдэнэ. Уг арга хэмжээг ажиллаж буй ажлын байранд болон танхимын хэлбэрээр зохион байгуулна. Сургалтад хамрагдах хүсэлтэй шинэ ажилтныг бүртгэж хамруулах ба жилийн турш 1000 хүнийг хамруулна. Сургалтыг цахим хэлбэрт хөрвүүлж, ажил олгогчтой хамтран шинэ ажилтанд хүртээмжтэйгээр хүргэж ажиллана. Суралцагчдын сургалтад хамрагдахын өмнө, дараах үнэлгээ хийж, ахицын түвшинг тогтооно.

5.3.4.Жижиг, дунд болон старт-ап аж ахуйн нэгж, байгууллагад ажиллаж байгаа залуучуудын өсөлт, хөгжлийг дэмжиж хувь хүнд зориулсан ажлын байран дахь сургалт, менторинг, көүчинг, карьер төлөвлөлтийг дэмжих арга хэмжээг зохион байгуулна. Энэхүү арга хэмжээг тухайн аж ахуйн нэгж, байгууллага дахь дагалдуулан ажиллагч, эсхүл бусад зөвлөхийн тусламжтай хэрэгжүүлнэ.

5.3.5.Хүний нөөц, залуу ажилтны хөдөлмөрийн бүтээмжийг дээшлүүлэх, идэвхжүүлэх, хөгжүүлэхэд чиглэсэн SCORE хөтөлбөрийг аж ахуйн нэгж, байгууллагад нэвтрүүлэх дэмжлэгийн арга хэмжээг зохион байгуулна. Аж ахуйн нэгж, байгууллагын хүсэлтэд тулгуурлан 20 байгууллагыг сонгон шалгаруулж хамруулна.

5.3.6.Хөдөлмөрийн тухай хууль болон бусад холбогдох хууль тогтоомжийг сурталчлах, хуулийн хэрэгжилтэд хяналт хийх ажлыг зохион байгуулж, залуучуудын ажлын байран дахь хүний эрх, хөдөлмөрлөх эрхийг хангахад дэмжлэг үзүүлнэ.

5.4.Зорилт 3.4 буюу “Залуучуудын ажлын байр, үйлдвэрлэлийн орчинтой танилцах, ажлын туршлага судлах, суралцангаа ажиллаж сургуулиас ажлын байранд шилжих боломжоор хангах”-ын хүрээнд дараах үйл ажиллагааг зохион байгуулна. Энэхүү үйл ажиллагаа нь 4.1, 4.2, 4.3, 4.5 дахь бүлгийн залуучуудад хамааралтай.

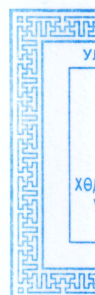
5.4.1.Оюутан, залуучуудын хэрэгцээнд нийцсэн өргөн цар хүрээтэй “Ажлын туршлага”-ын хөтөлбөрийг ажил олгогч, боловсрол, сургалтын байгууллагатай хамтран хэрэгжүүлнэ. Уг арга хэмжээ нь аж ахуйн нэгж, байгууллагын “Дадлагажих хөтөлбөр (интерншип)”-т хамрагдаж аж ахуйн нэгж, байгууллагад ажил үүрэг гүйцэтгэж, мэргэжлийн ур чадвар хөгжүүлэх хэлбэр, аж ахуйн нэгж, байгууллагын санал болгосон бодит “Ажил турших төсөл”-д залуучуудыг хамруулах хэлбэр, ажлын байр, үйлдвэрлэлийн орчинтой танилцах, туршлага судлах зэрэг хэлбэртэй байна.

5.4.2.Ерөнхий боловсролын ахлах ангийн суралцагчдад зориулсан эрэлттэй мэргэжлээр ажлын байранд сургаж бэлтгэх, ажлын байртай танилцах “Өсвөр насныхны дадлагажих хөтөлбөр”-г ажил олгогчтой хамтран хэрэгжүүлэх замаар хүүхэд, залуусыг ажил мэргэжлийн төлөвлөлтөд эртнээс бэлтгэхэд дэмжинэ. Арга хэмжээнд зарцуулах санхүүжилтийн 70.0 хувийг ажил олгогч, үлдсэн 30.0 хувийг суралцагчид дэмжлэг болгож олгоно.

5.4.3.Төрийн байгууллага болон боловсрол, сургалтын байгууллагын түншлэлээр “Цалинтай дадлагажигч хөтөлбөр”-ийг хэрэгжүүлж, төгсөх ангийн оюутнуудыг хамруулна.

5.4.4.Шинэ, залуу ажилтан эзэмшсэн мэргэжлээр нь суралцаж байгаа, ажиллах хүсэлтэй ахлах курсийн оюутан, төгсөгчид менторын үйлчилгээ үзүүлж, дагалдуулан ажиллаж ажлын байранд бэлтгэх арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ. Энэхүү арга хэмжээнд 400 шинэ ажилтан менторыг хамруулж дэмжинэ.

5.4.5.Мэргэжлийн болон техникийн боловсролын сургалтын байгууллага, Дээд боловсролын сургалтын байгууллагын хүсэлт, сонирхол, хэрэгцээнд тулгуурлан 3-5

сургуулийг сонгон шалгаруулж “Оюутан, залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төв”, “Карьер хөгжлийн төв”⁵ болон “Job center” төв байгуулахад дэмжлэг үзүүлж хамтран ажиллана. Энэхүү төв нь залуучуудыг суралцаж байх үеэс нь эхлэн хувь хүнд тохирсон хөдөлмөр эрхлэлтийн үйлчилгээг эртнээс үзүүлснээр тэднийг хөдөлмөрийн зах зээлд саадгүй, амжилттай нэвтрэхэд дэмжинэ. Төвийн үйлчилгээнд суралцагчид (чөлөө авсан оюутан багтах), сүүлийн 2 жилийн хугацаанд төгссөн төгсөгч, тухайн орон нутгийн (дүүрэг, аймгийн) залуучууд хамрагдах боломжтой байна. Төвийн үйл ажиллагааны зардлын 50.0 хувийг хөтөлбөрийн төсвөөс, үлдсэн 50.0 хувийг сургалтын байгууллага хариуцна.

5.5.Зорилт 3.5 буюу “Сургалт, нөлөөллийн өргөн цар хүрээтэй, олон талт хамтын ажиллагаагаар дамжуулж залуучууд эх орондоо ажиллаж амьдрахыг уриалах, дэмжих, идэвхжүүлэх”-ийн хүрээнд дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ. Энэхүү арга хэмжээнүүд нь 4.1-4.7 дахь бүлгийн залуучуудад хамааралтай дэмжлэг байна.

5.5.1.Хөдөлмөр эрхлэлтийн бүртгэл, мэдээллийн E-job платформын гар утасны аппликейшныг хөгжүүлж, E-Mongolia төрийн үйлчилгээний нэгдсэн системтэй холбох замаар залуучуудад хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих үйлчилгээ, арга хэмжээнд хамрагдах боломж, хүртээмжийг нэмэгдүүлнэ.

5.5.2.Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийн асуудлын хүрээнд олон нийтийн хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр сэдэвчилсэн хэлэлцүүлэг, контент нэвтрүүлэг бэлтгэн хүргэх ба улиралд нэг удаа зохион байгуулна. Мөн нийгмийн сүлжээгээр дамжуулж тогтмол төрөл бүрийн богино хэмжээний видео, рийл, хөрөг нэвтрүүлэг, ярилцлага зэргийг түгээнэ.

5.5.3.Орон нутгийн удирдлагын байгууллагуудтай хамтран залуучуудад ээлтэй орон зайг бий болгох “Залуучуудын кафе”, эсхүл “Job center” төвийг ажиллуулж, бүх залуучууд ашиглах боломжтой болгож, ажилгүй залуучуудын өдөр тутмын хэвшил, ажил хайх үйл ажиллагааг дэмжинэ. Эдгээр төвийг аймаг, дүүрэг дэх Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын салбарын гэр бүл, хүн амын бүлгийн хөгжил, оролцоог дэмжих, эрхийг хамгаалах чиг үүргийг хэрэгжүүлдэг байгууллагын (төвийн) үйл ажиллагаатай уялуулах, нэгтгэн зохион байгуулах замаар байгуулж болно.

5.5.4.Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөдөлмөрийн нэгдсэн яармагийн арга хэмжээг хоёр удаа (2026 оны 4 сар, 10 сар) зохион байгуулна.

5.5.5.Хөдөө, орон нутагт шилжин ажиллах болон тогтвортой хөдөлмөр эрхлэхийг дэмжихэд уриалсан Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын салбарын өдөрлөгийг улсын хэмжээнд бүсчилсэн байдлаар 3-4 удаа зохион байгуулна. Өдөрлөгийн үеэр тус салбарын гэр бүл, хөдөлмөр эрхлэлт, хөдөлмөрийн харилцаа, нийгмийн даатгалын бодлого, үйл ажиллагааг таниулан сурталчлах, төрийн үйлчилгээг нэг цэгээс цогцоор нь иргэд, аж ахуйн нэгж, байгууллагад үзүүлнэ.

Зургаа. Хөтөлбөрийн удирдлага, зохион байгуулалт

6.1.Хөтөлбөрийг холбогдох төрийн байгууллага, төрийн бус байгууллага, хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгж байгууллага, боловсрол, сургалтын байгууллага, иргэдийн нягт хамтын ажиллагаа, түншлэлийн хүрээнд хэрэгжүүлнэ.

6.2.Төр нь ажил олгогч, төрийн бус байгууллагын сайн туршлага, загвар хөтөлбөр, төслийг жишиг загвар болгож, илүү хүртээмжтэйгээр хэрэгжүүлэх, түгээн дэлгэрүүлэхийг бодлогоор дэмжиж, шаардлагатай зарим зардлыг санхүүжүүлэх байдлаар хамтарч ажиллах зарчмыг баримтална.

6.3.Хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд оролцогч талуудын үүрэг, оролцоо дараах байдалтай байна.

⁵ Хөтөлбөрийн хүрээнд МУИС-д байгуулагдах “Карьер хөгжлийн төв” зэрэг сайн туршлагуудыг бусад боловсрол, сургалтын байгууллагад нэвтрүүлэх чиглэл баримтлана.

6.3.1.Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яам:

6.3.1.1.2026 оныг “Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих жил” болгон зарлаж, улсын хэмжээнд энэхүү хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг бодлогын нэгдсэн удирдлагаар хангаж ажиллана.

6.3.1.2.Салбарын яамд, бусад төрийн байгууллагуудтай салбарын хүний нөөцийг бэлтгэх, хөгжүүлэх, залуу ажилтныг дэмжих асуудлын хүрээнд хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн уялдаа холбоог хангаж хамтран ажиллана.

6.3.1.3.Орон нутгийн залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих бодлого болон хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн уялдааг хангах асуудлаар аймаг, дүүргийн Засаг дарга нартай хамтран ажиллана.

6.3.1.4.Хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд оролцох нийгмийн түншлэгч талууд болох МАОЭНХ, МҮЭХ, МҮХАҮТ-тай хамтын ажиллагааны санамж бичиг байгуулж, хамтран ажиллана.

6.3.1.5.Хөгжлийн түншлэгч байгууллага, олон улсын байгууллагуудтай хөтөлбөрийн санхүүжилт, олон улсын сайн туршлага, мэргэжил, арга зүйн дэмжлэг авах асуудлаар хамтарч ажиллана.

6.3.2.Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар:

6.3.2.1.Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулж, батлан хэрэгжилтийг нэгдсэн удирдлагаар ханган ажиллана.

6.3.2.2.Хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд шаардлагатай зөвлөх үйлчилгээ, арга хэмжээг хэрэгжүүлэх байгууллага, хувь хүнийг холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу сонгон шалгаруулж, гэрээ байгуулж хамтран ажиллана.

6.3.3.Хүн ам, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сургалт, судалгааны хүрээлэн:

6.3.3.1.Хөтөлбөрийн 5.1 болон 5.3 дахь үйл ажиллагааны хүрээнд хэрэгжүүлэх сургалт, нөлөөллийн ажлын ахицын үнэлгээний үр дүнг нэгтгэн боловсруулж тайлагнана.

6.3.3.2.Хөтөлбөрийн 5.1.2 болон 5.3.3 дахь сургалтын хөтөлбөрийг цахим хэлбэрт хөрвүүлэх ажлыг нэгдсэн удирдлагаар хангаж цахим хичээлийн боловсруулалтад хяналт тавих, хүлээн авах, ашиглалт хэрэглээг үнэлж ажиллана.

6.3.4.Ажил олгогч, ажилтны төлөөллийн байгууллага:

6.3.4.1.Хөтөлбөр дэх аж ахуйн нэгж, байгууллагын оролцоо, хамтын ажиллагааны хүрээнд хэрэгжүүлэх бүхий л арга хэмжээнд хувийн хэвшлийн байгууллагуудыг нэгдсэн зохион байгуулалт, удирдлагаар хангаж, идэвхтэй оролцуулж, хамтран ажиллахад дэмжлэг үзүүлнэ.

6.3.4.2.Сургалт, нөлөөллийн ажлын хүрээнд арга хэмжээний заал танхимаар хангах, хэвлэл мэдээллийн сувгаар холбогдох сурталчилгаа, мэдээллийг түгээн тархаахад дэмжлэг үзүүлнэ.

6.3.4.3.Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлтэй ажил олгогч, залуу ажилтан, хүний нөөцийн бүртгэл судалгааг гаргаж, сургалт, нөлөөллийн болон хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих үйл ажиллагаанд хамруулахад хамтран ажиллана.

6.3.5.Төрийн бус байгууллага:

6.3.5.1.Залуучууд, аж ахуйн нэгж, байгууллагуудад зориулсан сургалт, нөлөөллийн ажлын хүрээнд хөтөлбөр боловсруулах, цахим хэлбэрт хөрвүүлэх, танхимын болон цахим сургалт зохион байгуулах ажилд мэргэжлийн дэмжлэг үзүүлэх, хамтран ажиллаж оролцоно.

6.3.5.2.Залуучуудын хөгжил болон хөдөлмөр эрхлэлтийн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг зөвлөх, ментор, көүч болон мэргэжлийн байгууллагуудыг хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд татан оролцуулахад дэмжлэг үзүүлнэ.

6.3.6. Боловсрол, сургалтын байгууллага:

6.3.6.1. Хөтөлбөрт хамрагдах хүсэлтэй залуучуудын бүртгэл, судалгаа хийх, мэдээлэл өгөх, сургалт, нөлөөллийн ажлын заал танхимаар хангах, ажлын байрны танилцах болон дадлагажих арга хэмжээнд хамруулах зэрэг бүхий л суралцагсад, төгсөгчдөд зориулсан арга хэмжээг хамтран хэрэгжүүлэхэд дэмжлэг үзүүлнэ.

6.3.6.2. Оюутны хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төв, "Job center" төв байгуулж, ажиллуулахад хамтарч ажиллана.

Долоо. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх хугацаа, санхүүжилт

7.1. Хөтөлбөрийг 2026 оны турш хэрэгжүүлнэ.

7.2. Хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаа, арга хэмжээнд шаардагдах 9,228,943.7 мянган төгрөгийг Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих сан болон бусад санхүүжилтийн эх үүсвэрээс санхүүжүүлнэ. Хөтөлбөрийн төсвийн тооцоолол Хавсралт 2-той адил байна.

Найм. Хөтөлбөрийн хүрэх үр дүн, шалгуур үзүүлэлт

8.1. Мэргэжлийн болон техникийн боловсрол сургалтын байгууллага, дээд боловсролын сургалтын байгууллагын ахлах ангийн суралцагч, төгсөгчдийн хөдөлмөрт бэлтгэх, хөдөлмөрт хандах хандлага сайжирч, цаашид тасралтгүй цахимаар болон танхим хэлбэрээр энэ төрлийн дэмжлэг авах нөхцөл, боломж бүрдсэн байна. Нийт 14.0 мянган залуучуудыг танхимын сургалтын арга хэмжээний дэмжлэгт хамруулсан байна.

8.2. Залуучуудыг тэдний нөхцөл байдал, онцлог, хэрэгцээнд нийцсэн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих бүх төрлийн үйлчилгээ, арга хэмжээнд хамруулсан байна. Хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих үйл ажиллагаанд хамрагдагсдын 40.0 хүртэл хувь нь 15-34 насны залуус байна.

8.3. Жижиг, дунд аж ахуйн нэгж, байгууллагын залуу ажилтан, залуу гэр бүлийг дэмжих хүний нөөцийн бодлого, ажлын соёл, ажлын орчин сайжирсан байна. Жилийн хугацаанд 1000-аас цөөнгүй ажил олгогчийг сургалт, нөлөөллийн арга хэмжээнд хамруулсан байна.

8.4. Шинэ залуу ажилтнуудын ажлын байранд дасан зохицох, хувь хүний өсөлт, хөгжлийг төлөвлөх мэдлэг, чадвар дээшилж, цаашид тасралтгүй цахимаар болон танхим хэлбэрээр энэ төрлийн дэмжлэг авах нөхцөл, боломж бүрдсэн байна. Танхимын сургалтад 1500 залуу ажилтныг, цахим сургалтад тус хөтөлбөрт хамрагдсан аж ахуйн нэгж, байгууллагын бүх залуу ажилтныг хамруулсан байна.

8.5. Ажлын байрны дадлагажигчийн хөтөлбөрийг 500 хүртэлх ажил олгогчтой хамтран хэрэгжүүлнэ. Ажлын байр, үйлдвэрлэлийн орчинтой танилцах аялалд 1500 залуучуудыг тус тус хамруулсан байна.

8.6. Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийн сэдвийн хүрээнд телевизийн 3 хэлэлцүүлэг, контент нэвтрүүлэг, олон нийтийн сүлжээгээр 10-аас доошгүй тооны богино хэмжээний видео, рийл зэргийг түгээн тархаасан байна.

8.7. Сургалтын байгууллага, орон нутгийн санал, санаачилгад тулгуурласан "Оюутны хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих төв", "Карьер хөгжлийн төв", "Залуучуудын кафе", "Job center" төвүүд байгуулагдаж залуучууд өдөр тутам хөдөлмөрт бэлтгэх, хөдөлмөр эрхлэх боломжоор хангагдах нөхцөл, орчин бүрдсэн байна.

8.8. Хөтөлбөрийн арга хэмжээ тус бүрийн хүрэх үр дүнг Хавсралт 1-ийн үр дүнгийн хүрээгээр хэмжиж тодорхойлно.

Ес. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн тайлагналт, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ

9.1.Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явц, үр дүнд аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар байнгын хяналт тавина.

9.2.Аймаг, дүүргийн Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний газар нь хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн сарын тайлан мэдээг сар бүрийн 25-ны өдрөөр тасалбар болгон хөдөлмөр эрхлэлтийн бүртгэл, мэдээллийн тогтолцоогоор болон албан бичгээр тухайн сарын 30-ны дотор Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газарт ирүүлэх, Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар нь тайлан мэдээг улсын хэмжээнд нэгтгэн хүлээн авснаас хойш ажлын 5 хоногт багтаан Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яаманд хүргүүлнэ.

9.3.Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явц, үр дүнгийн хяналт-шинжилгээ, үнэлгээг Хөдөлмөр, халамжийн үйлчилгээний ерөнхий газар хагас, бүтэн жилээр хийж, Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын яаманд хүргүүлнэ.

---oOo---

ХӨТӨЛБӨРИЙН ҮР ДҮНГИЙН ХҮРЭЭ

Үйл ажиллагаа	Гарцын шалгуур үзүүлэлт	Хүрэх үр дүн	
		Нэгж	Зорилтот түвшин
1. Залуучуудын ажил мэргэжлийн сонголт, төлөвлөлт, хөдөлмөрт хандах хандлагыг хөгжүүлэх сургалт, нөлөөллийн ажил	АМЧБО сургалтад хамрагдагсдад ЕБС-ийн ахлах ангийн суралцагчийн эзлэх хувь хэмжээ	Хувь	40.0-с дээш хувь
	Танхимын сургалтад хамрагдсан оюутны тоо	Тоо	13500
	Цахим сургалтад хамрагдсан оюутны тоо /тухайн сургуулийн нийт суралцагчдад эзлэх хэмжээ/	Тоо	50-с дээш хувь
	Сургалтад хамрагдагсдын сургалтын дараах ойлголт, мэдлэгийн ахицын түвшин	Хувь	70.0-с дээш хувь
	Сургалтын арга хэмжээнд хамрагдсан МТБС болон ДБС-ын байгууллагын тоо	Тоо	135
2.Залуучуудын төрөл бүрийн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих, хөтөлбөр, арга хэмжээ	Ажилд зуучлагдсан хүнд 15-34 насныхны эзлэх хэмжээ	Хувь	40.0-с дээш хувь
	Мэргэжлийн сургалтад хамрагдсан цэрэг	Тоо	1539
	Ажилд зуучлагдсан цэргийн хувь хэмжээ	Хувь	70.0-с дээш
	Санхүүгийн дэмжлэгт хамрагдсан залуу малчны тоо	Тоо	400
	Шавь сургалтад хамрагдсан залуучууд	Тоо	90
	Цахим ур чадварын сургалтад хамрагдсан залуучууд	Тоо	900
	Зорилтот бүлгийн хөтөлбөрт хамрагдсан залуучуудын тоо	Тоо	350
	Тогтвортой ажилтай болсон зорилтот бүлгийн залуучуудын хувь хэмжээ	Хувь	50.0-с дээш хувь
3.Залуучуудад ээлтэй байгууллагын соёл сурталчлах, залуу ажилтныг хөгжүүлэх ААНБ-н нөлөөллийн ажил	“Залуу ажилтанд ээлтэй байгууллагын соёл”-ын сургалтад хамрагдсан жижиг, дунд ААНБ-ын тоо	Тоо	1000
	Залуу ажилтан, залуу гэр бүлийг дэмжих нөлөөллийн ажлын ментор том ААНБ-ын тоо	Тоо	15
	Шинэ ажилтны танхимын сургалтад хамрагдсан хүний тоо	Тоо	1000
	Шинэ ажилтны цахим сургалтад хамрагдсан хүний тоо /сургалт, нөлөөллийн арга хэмжээнд хамрагдсан ААНБ-ын нийт ажилтанд эзлэх хувь/	Хувь	50.0-с дээш
	Сургалтад хамрагдагсдын сургалтын дараах ойлголт, мэдлэгийн ахицын түвшин	Хувь	70.0-аас дээш хувь
	Залуу ажилтныг дэмжих арга хэмжээнд хамрагдсан жижиг, дунд, старт-ап ААНБ-ын тоо /ментор/	Тоо	500
	Хөдөлмөрийн бүтээмж дээшлүүлэх SCORE хөтөлбөрт хамрагдсан ААНБ-ын тоо	Тоо	20
	SCORE хөтөлбөрт хамрагдсаны дараах ахицын түвшин	Хувь	70.0-с дээш хувь
	Хяналт хийсэн ААНБ-ын тоо, илрүүлсэн	Тоо,	100-с дээш,

	зөрчлийг арилгуулсан хувь	хувь	50.0-с дээш
4.Залуучуудын дадлагажих, туршлага судлах, суралцангаа ажиллах дэмжлэг	Дадлагажих хөтөлбөрт хамрагдсан ААНБ-ын тоо, дадлагажуулсан залуу ажилтны тоо	Тоо	500 ментор /1 менторт 2-3 дадлагажуулагч/
	Ажлын байрны танилцах арга хэмжээнд хамрагдсан оюутан, залуучуудын тоо	Тоо	1500
	ЕБС ахлах ангийнханд зориулсан “Өсвөр насныхны дадлагажих хөтөлбөр”-т хамрагдсан хүний тоо	Тоо	100
	Шинэ залуу, ажилтны менторын үйлчилгээ үзүүлсэн залуучуудын тоо	Тоо	400
	Боловсрол, сургалтын байгууллагын оюутны ХЭД төв, Карьер хөгжлийн төв, “Job center” төвөөр үйлчлүүлэгчдийн нийт суралцагчдад эзлэх хэмжээ	Хувь	40.0-с дээш хувь
5.Эх орондоо ажиллахыг уриалсан нөлөөллийн ажил	Ижоб мобайл аппликейшн ашиглалтын ахицын түвшин /хугацааны эхэнтэй харьцуулсан/	Хувь	50.0-с дээш хувь
	Богино видео, рийл, контент, хэлэлцүүлгийн тоо	Тоо	23
	Орон нутагт шинээр байгуулагдсан залуучуудад ээлтэй төв, кафе тоо	Тоо	21
	Хөдөлмөрийн яармагийн тоо	Удаа	2

---oOo---

ХӨТӨЛБӨРИЙН ТӨСӨВ

№	Үйл ажиллагаа	Арга хэмжээ	Хэмжих нэгж	Тоо хэмжээ	Нэгж үнэ /мян.төг/	Нийт төсөв /мян.төг/
1	Залуучуудын ажил мэргэжлийн сонголт, төлөвлөлт, хөдөлмөрт хандах хандлагыг хөгжүүлэх олон талт сургалт, нөлөөллийн арга хэмжээг хэрэгжүүлнэ	1.1.МТБСБ, ДБСБ-ын ахлах болон төгсөх ангийн суралцагчдад ажил хөдөлмөрийн зөв, зохистой чиг баримжаа, хандлага олгож, төлөвшүүлэх танхимын сургалт	сургууль	135	450.0	60,750.0
			оюутан	13,500	7.0	94,500.0
		1.2.ЕБС, МТБСБ, ДБСБ-ын ахлах болон төгсөх ангийн суралцагсдад ажил хөдөлмөрийн зөв, зохистой чиг баримжаа, хандлага олгож, төлөвшүүлэх цахим сургалт	сургууль	135	500.0	67,500.0
		1.3.Сургалтын хөтөлбөр боловсруулах ажил /4 хөтөлбөр байх/	хоног	20	800.0	16,000.0
		1.4.Сургалтын хөтөлбөрийг цахим хичээл болгох	хөтөлбөрийн тоо	4	14,000.0	56,000.0
		1.5.ТББ-ын сайн туршлага, загвар төслийг дэмжих, хүртээмжтэй хэрэгжүүлэх	туршлага, төслийн тоо	5	20,000.0	100,000.0
		1.6.Болзошгүй нэмэлт зардал	хувь	3	хувь	11,842.5
Үйл ажиллагаа 1-ийн дүн						406,592.5
2	Залуучуудын төрөл бүрийн бүлгийн онцлог, хэрэгцээнд нийцсэн хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр, арга хэмжээнд хамруулна	2.1.Ажилгүй залуучуудыг хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих нийтлэг үйлчилгээнд хамруулах	хүн	7900	47.5	375,408.0
		2.2.Хугацаат цэргийн алба хаагч залуучуудыг мэргэжлийн сургалтад хамруулж, ажлын байраар хангах	хүн	1539	410.0	630,990.0
		2.3.Цөөн малтай залуу малчин, малчин өрхийг малжуулах санхүүгийн дэмжлэг	хүн	400	8,000.0	3,200,000.0
		2.4.Гар урлалын нарийн мэргэжлийн шавь сургалтад залуучуудыг хамруулах	хүн	90	3,498.6	314,874.0
		2.5.Цахим ур чадвар олгох сургалт зохион байгуулах	хүн	900	205.0	184,500.0
		2.6.Зорилтот бүлгийн залуучуудыг хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих хөтөлбөр, арга хэмжээнд	хүн	350	2,262.8	791,976.5

		хамруулах				
		2.7.Болзошгүй зардал	нэмэлт	хувь	2.5	137,443.7
Үйл ажиллагаа 2-ын дүн						5,635,192.2
3	Залуучуудад ээлтэй байгууллагын соёлыг сурталчлах болон хүний нөөцийн хөгжлийг дэмжинэ.	3.1.ААНБ-д зориулсан залуучуудад ээлтэй байгууллагын сургалт	сургалт	20	150.0	3,000.0
			оролцогч /ажил олгогч	1000	10.0	10,000.0
		3.2.Залуу ажилтан, залуу гэр бүлийг дэмжих сайн туршлагыг сурталчлах, түгээн дэлгэрүүлэх арга хэмжээ хэрэгжүүлэх	туршлагын тоо	15	1,500.0	22,500.0
		3.3.Шинэ ажилтны сургалтын хөтөлбөр боловсруулах	хоног	14	200.0	2,800.0
		3.4.Шинэ ажилтны танхимын сургалтыг зохион байгуулах	удаа	50	300.0	15,000.0
			оролцогч/ шинэ ажилтан	1000	10.0	10,000.0
		3.5.Сургалтын хөтөлбөрийг цахим хичээл болгон бэлтгэх	цаг	2	14,000.0	28,000.0
		3.6.Жижиг, дунд болон стар-тап ААНБ-ын залуу ажилтны өсөлт, хөгжлийг дэмжих арга хэмжээний дадлагажуулагчийн урамшуулал	дадлагажуулагч/ ментор	500	1,166.2	586,100.0
4	Залуучуудыг ажлын байр, үйлдвэрлэлийн орчинтой танилцуулах, ажлын туршлага судлах, суралцангаа ажиллаж "сургуулиас ажлын байранд шууд шилжих" боломжоор хангана.	3.7.Хөдөлмөрийн бүтээмж дээшлүүлэх SCORE ААНБ-ыг хамруулах	ажил олгогчийн тоо	20	10,000.0	200,000.0
		3.8.Болзошгүй зардал	хувь	5		43,720.0
		Үйл ажиллагаа 3-ын дүн				918,120.0
		4.1.Залуучуудад зориулсан "Ажлын туршлагын хөтөлбөр" хэрэгжүүлэх	ажил олгогч	500	1,000.0	500,000.0
		4.2.Шинэ залуу ажилтны ижил мэргэжлээр суралцдаг, ажиллах хүсэлтэй залуучуудын ажлын байран дахь менторын дэмжлэг	ментор залуу ажилтан	400	1,166.2	466,480.0
		4.3.Залуучуудыг ажлын байр, үйлдвэртэй танилцах аялалд хамруулах	хүн	1500	11.0	16,500.0
		4.4.ЕБС-ийн ахлах ангийнханд зориулсан "Өсвөр насныхны дадлагажих хөтөлбөр"	сурагчийн тоо	100	1,000.0	100,000.0
		4.5.Сургалтын байгууллагад "Оюутны	төвийн тоо	5	20,000.0	100,000.0

		ХЭД төв", "Карьер хөгжлийн төв" болон " Job center" төв байгуулж ажиллах				
		4.6.Болзошгүй нэмэлт зардал	хувь	5		59,149.0
Үйл ажиллагаа 4-ийн дүн						1,242,129.0
5	Сургалт, нөлөөллийн өргөн цар хүрээтэй, олон талт хамтын ажиллагаагаар дамжуулж залуучууд эх орондоо ажиллаж амьдрахыг уриалж, идэвхжүүлнэ.	5.1.Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийн сэдвээрх рийл зэрэг бэлтгэж түгээх	удаа	10	450.0	4,500.0
		5.2.Залуучуудын хөдөлмөр эрхлэлтийн сайн туршлагыг танилцуулах богино хэмжээний ярилцлага бэлтгэж түгээх	удаа	10	3,500.0	35,000.0
		5.3.ТВ-ийн сэдэвчилсэн хэлэлцүүлэг, контент, ярилцлага	удаа	3	12,500.0	37,500.0
		5.4.Залуучуудад зориулсан хөдөлмөрийн яармаг зохион байгуулах	удаа	2	70,000.0	140,000.0
		5.5.Орон нутагт залуучуудад ээлтэй орчин буюу Залуучуудын кафе болон “Job center” төв байгуулахад дэмжлэг үзүүлэх	төвийн тоо	21	20,000.0	420,000.0
		5.6.ГБХНХ-ын салбарын өдөрлөг орон нутагт бүсчилсэн хэлбэрээр зохион байгуулах	удаа	4	90,000.0	360,000.0
		5.7.Болзошгүй нэмэлт зардал	хувь	3		29,910.0
Үйл ажиллагаа 5-ын дүн						1,026,910.0
НИЙТ ТӨСӨВ						9,228,943.7

---oOo---